

CI2, o. p. s.

Zdroj: <http://www.opava-city.cz/>

 Indikátory udržitelnosti

MÍSTNĚ SPECIFICKÉ INDIKÁTORY V OBLASTI DOPRAVY, OPAVA

Cíle studie

Cílem předkládané studie bylo **sestavit tři místně specifické indikátory** udržitelného rozvoje v **oblasti dopravy** pro Opavu. Indikátory byly vybrány na základě **strategického dokumentu města** (Plán udržitelné mobility Opava) a při setkání **se zástupci** města. Výstupem studie je materiál obsahující seznam indikátorů a metodické listy, popisující jak, kdy a proč daný indikátor sledovat.

Místně specifické indikátory

Místně specifické indikátory jsou takové, které odrážejí konkrétní dění a konkrétní požadavky obce či regionu, pro něž jsou navrženy. Místně specifické indikátory mohou doplňovat a často také doplňují indikátorové sady, které používají jiné obce či města ke vzájemnému srovnávání (například indikátory ze sady ECI v České republice). To s místně specifickými indikátory dělat nelze, neboť ty jsou přímo „ušity na míru“ konkrétní obci či městu.

Z jiného pohledu lze za místně specifické indikátory považovat rovněž ty, které reflektují **nejdůležitější oblasti kvality života** v daném městě či obci. Často to jsou indikátory napojené na **strategický dokument obce**, zejména na část o strategických cílech. Toto napojení poté plní dvojí úlohu. Nejen že nám indikátory dokážou říci, zda je strategický plán naplňován, ale rovněž podle nich lze posoudit, jak se daná obec vyvíjí a rozvíjí.

Soubor místně specifických indikátorů tvoří tzv. indikátorovou sadu. Indikátorové sady jsou soubory indikátorů vytvořené jako harmonické celky. Jednotlivé ukazatele se **vzájemně doplňují a slouží k získání uceleného pohledu**. Mohou ovšem být použity i samostatně a případně dále účelově kombinovány.

Sledování indikátorů udržitelného rozvoje a tvorba specifické místní sady indikátorů je v souladu s oficiální politikou Rady vlády pro udržitelný rozvoj, a to s **Kritérii místní Agendy 21** v kategoriích **B a A**.

Pro dosažení úrovně B se vyžaduje po municipalitách:

- Stanovení a sledování vlastních indikátorů MA21 – kritérium 15.
- Sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů MA21 – kritérium 16.

Pro dosažení úrovně A je nezbytné:

- Udržení/zlepšování stávajícího stavu a vlivu na UR (dle vlastních nebo standardizovaných indikátorů) – kritérium 21.1.
- Udržení/zlepšování spokojenosti obyvatel s kvalitou života v obci/městě a s procesem MA21 – kritérium 21.2.

Zařazení těchto indikátorů do systému MA21 je ceněným krokem, který ukazuje, že MA21 chce reagovat na možnosti ovlivnit jevy, jež jsou pomocí indikátorů hodnocené a sledované.

Metodika tvorby místně specifické sady

Při výběru sady místně specifických indikátorů v oblasti dopravy pro Opavu byla zvolena metoda „Policy-based approach“, neboli **odvození místně specifické sady indikátorů od existujícího strategického dokumentu**¹. Tímto dokumentem byl v případě města Plán udržitelné mobility Opava.

V první fázi prací bylo nezbytné definovat **klíčové oblasti/tematické okruhy** v oblasti dopravy, na základě kterých byly zvoleny vhodné místně specifické indikátory. Za tímto účelem byla provedena analýza umíněného dokumentu a z části SWOT analýza (slabé stránky, příležitosti) vydefinováno sedm možných indikátorů. Ve spolupráci se zástupci města byly následně vybrány ty indikátory, které byly považovány za nejdůležitější v oblasti dopravy, a zároveň by v budoucnu bylo možné je přiřadit do místně specifické sady indikátorů udržitelného rozvoje.

Struktura metodického listu

Metodický list každého indikátoru je zjednodušená tabulka o 6 polích (v tomto případě sloupce). Obsahuje (1) **název** indikátoru, (2) jeho stručnou **definici**, (3) **jednotku** indikátoru, (4) **zdroj dat** pro zjištění indikátoru, případně popis zpracování dat a (5) **četnost** sledování. Pro potřeby města bylo do metodického listu přidáno ještě pole/sloupec (6) Možnost **ovlivnění**, které vyjadřuje skutečnost, jak může činnost Magistrátu města ovlivnit sledované jevy a tím i v konečné podobě hodnotu indikátoru. Ten nabývá hodnot Vysoká, Průměrná a Nízká.

Tab.: Navržené místně specifické indikátory a jejich zjednodušené metodické listy

(1) Indikátor	(2) Definice	(3) Jednotka	(4) Zdroj dat	(5) Četnost	(6) Možnost ovlivnění
D1. Počet přepravených osob MHD	Počet přepravených osob v systému veřejné hromadné dopravy za rok	tisíc přepravených osob	Evidence dopravců (TQM, DPMO)	Roční	Průměrná
D2. Počet nebezpečných přechodů	Počet přechodů na silnicích a páteřních místních komunikacích, které mají nevyhovující délku či stavební uspořádání	počet	Generel dopravy / Evidence Odboru	Roční	Vysoká
D3. Délka opatření pro cyklisty v dopravním prostoru	Délka opatření pro cyklisty (cyklostezky, vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty, piktogramový koridor pro cyklisty) v dopravním prostoru.	km	Generel dopravy / Evidence Odboru	Roční	Vysoká

¹ Druhým možným přístupem je „Conceptual approach“, kdy indikátorová sada vychází z teorie udržitelného rozvoje a vybírá indikátory dle vztahů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje.

Cílové hodnoty místně specifických indikátorů

Indikátor	Jednotka	Kýžené výsledky	
		2014	2015
D1. Počet přepravených osob MHD	tis. přepravených osob	10 397	10 336
D2. Počet nebezpečných přechodů	počet	n.a.	148
D3. Délka opatření pro cyklisty v dopravním prostoru	km	n.a.	21,668

Poznámky: n.a. – data nejsou k dispozici

Postup další práce s místně specifickými indikátory

Níže jsou stanoveny základní body následné práce s místními specifickými indikátory, aby jejich použití bylo funkční.

1. Sledovat místně specifické indikátory dle schválené metodiky a schváleného harmonogramu, zaznamenávat hodnoty a určovat jejich trend (rostoucí, klesající či neměnný) a vývoj vzhledem ke koncepčnímu rámci (pozitivní, negativní, neměnný vývoj).
2. Proškolit volené zástupce a vedoucí odborů v oblasti základní teorie indikátorů a účelu sledování místně specifických indikátorů.
3. Pravidelně zveřejňovat výsledky místně specifických indikátorů například v on-line aplikaci <http://indikatory.ci2.co.cz> v sekci místně specifické indikátory a vytvořit systém odkazů na webové stránky města. K vyjádření trendu je vhodné používat symboly šipek a ke zhodnocení vývoje barvy, smajlíky či jiné symboly (semafor, obláčky ad.).
4. Předkládat jednou za dva roky výsledky místně specifických indikátorů voleným zástupcům města.